

WIELOWIEŚ

Wieś wzmiankowana w 1305 r. jako Magna Villa. Historyczne źródła dokumentują jej właścicieli: m.in. w 1496 r. była nią Anna von Gasicka, w 1574 r. Wenzell von Worff, a w 1679 r. hr. Karol Paczyński. Od 1700 r. wieś należała do hr. Verdugo, a od 1757 r. do hr. von Schack (od 1760 r. Magnus von Schack). W latach 1779-1789 dobra Wielowieś należały do generała jazdy Johanna Benedicta von Groeling, właściciel Szalszy, później von Holly'ego, Josef von Jarotzky (starosty powiatu toszecko-gliwickiego) potem kolejno hr. Du Pont, hr. von Kuschel i od 1877 r. – rotmistrza królewskiego Emila Heinricha Erdmanna von Durant de Sénégas (*16.12.1839 w Baranowicach k. Żor, +29.03.1894 w Wielowsi), syn Emila Heinricha Erdmanna Konrada barona von Durant de Sénégas (1799-1873 – w l. 1834-1860 starosty powiatu rybnickiego właściciela Szoszowych, Osin i od 1827 r. Baranowic) i Charlotty Sophie Mathildy Wilhelminy von Kalinowsky (*29.12.1812, +23.05.1872). Był żonaty z Martą Marie Antonie von Raczek z Przyszowic, z którą miał syna Hansa Huberta (*29.05.1879 Wielowieś, +13.01.1966 Lucerna) i córkę Ewę (1882-1958), zamężną z Leonem von Ballestrem (1873-1915). Hans Hubert odziedziczywszy po ojcu majątek zaczął go sukcesywnie powiększać. W 1904 r. kupił od hr. Guradze z Kotliszowic dobra Błazejowice, a w 1909 r. od starosty powiatu toszecko-gliwickiego von Gilgenheima – Sieroty. Na początku XX w. dobra ziemskie Durant de Senegas z Wielowsi liczyły już 1770 ha. Wielowieś była ośrodkiem ich dóbr do 1945 r. W centrum wsi stoi dwór z 1748 r. zbudowany przez hr. Verdugo, przebudowany przez hr. Hansa Huberta von Durant de Senegas w latach 1923-1927 przez dobudowanie oficyn. Piętrowy na planie litery „L”, w elewacji frontowej ryzalit wsparty na kolumnach, z boku portal wjazdowy z kartuszem herbowym (prawdopodobnie hr. Verdugo). Część dachów mansardowa. Obecnie Urząd Gminy. Pałac otacza park krajobrazowy pow. 3,25 ha z 1891 r. (pierwotnie 10 ha). W parku m.in. stuletnia lipa drobnolistna, jesion wyniosły, grochodrzew oraz miłorząb, gledicja, tulipanowiec i kilka odmian dębu.

INNE OBIEKTY GODNE UWAGI:

Kaplica neogotycka z 1924 r.

Kościół Wniebowzięcia MB z lat 1934-35 z zachowanymi partiami gotyckich murów nawy (XV w.) i wieżą z 1860 r.

Duży **cmentarz żydowski** z XVIII/XIX w. (250 macew) przy drodze do Wojskich.

Dawna **synagoga** z poł XIX w. (magazyn)

Edward Wieczorek

LITERATURA:

Chrzęszcz Johannes, *Die Geschichte der Städte Peiskretscham und Tost sowie des Kreises Tost-Gleiwitz*, Pyskowice 1927, s 389-390 (<http://www.sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?id=923&from=publication>)
Górnośląskie zamki i pałace. Województwo śląskie pod red. Danuty Emmerling, ADAN 1999 s. 95
Kloss Ernst, Rode Herbert, Stepf Wilhelm, Eberle Hilde, *Die Bau- und Kunstdenkmäler des Kreises Tost-Gleiwitz*, Breslau 1943 S. 149-151

**XXXV WARSZTATY PRZEWODNICKIE
ZAMKI I PAŁACE ZIEMI GLIWICKIEJ**

WIELOWIEŚ